

13

KÄTLIN-CHRIS KRUUSMAA
URVO KLOPETS

KORRUPTSIOON

Korruptsioonikuritegude arv kasvas võrreldes 2013. aastaga 9%, kokku registreeriti 355 kuritegu. Suuri muutusi korruptsioonikuritegude registreerimises ei toimunud. Ka 2014. aastat iseloomustab suur korduvate kuritegude arv. Toime pandi küll 355 kuritegu, kuid 46% neist on seotud ühe isikuga.

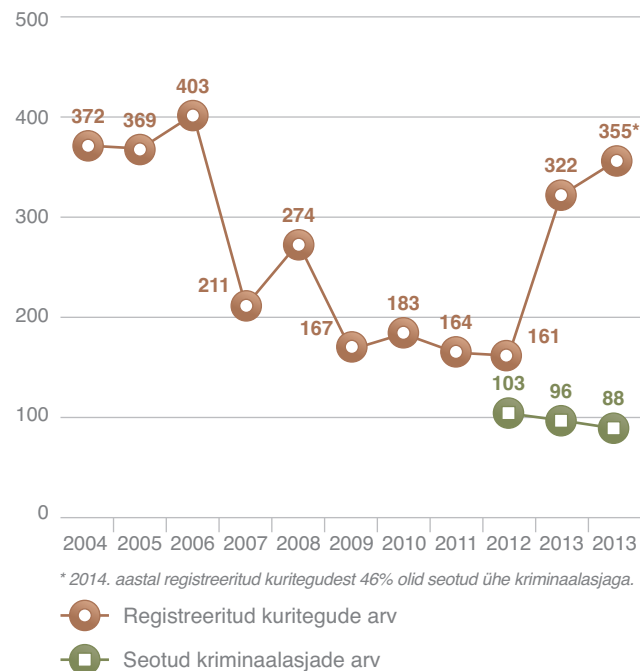
Ülaltoodud arvude põhjal on keeruline järeldusi teha korruptsiooni taseme kohta, kuna paljude kuritegude puhul on tegu samade inimeste ja sündmustega. Samuti on registreeritud kuritegude seas selliseid, mis olid juba 2013. aastal registreeritud kuritegude nimekirjas, kuid mille sisu on laienenud või täpsustunud.

Kuritegude arvu kasvu võrreldi aastate kaupa ka kriminaalasjade arvuga, mis näitab veel kord, et kuritegude arvu kasv on seotud ühest küljest statistiliste andmete kogumise loogikaga²⁸, teisalt aga seoses korduvate episoodi-

Joonis 61. Registreeritud korruptsioonikuritegude ja nendega seotud kriminaalasjade arv

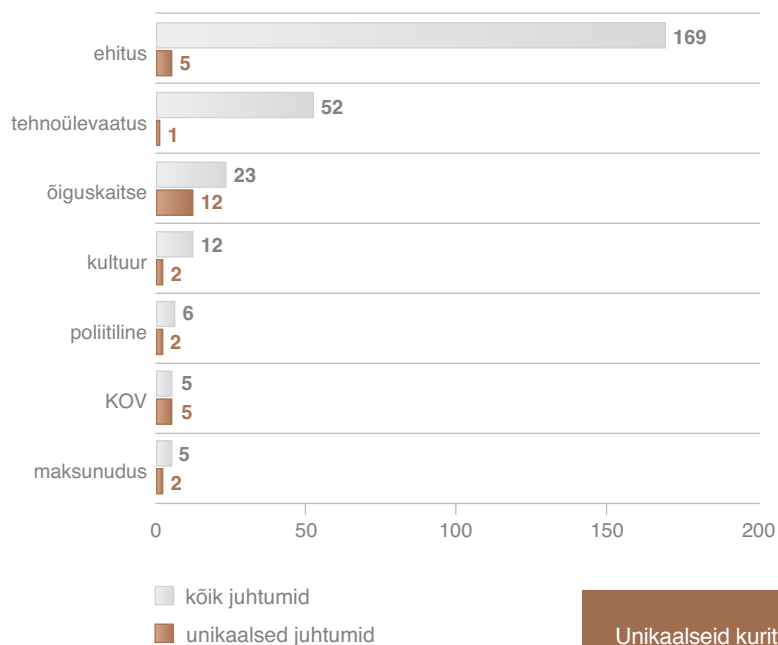
88 kriminaalasjas registreeriti 355 kuritegu, mis tähendab, et samad isikud panid korruptsioonikuritegusid toime korduvalt. Näiteks 46% 2014. aastal registreeritud kuritegudest oli seotud ühe kriminaalasjaga.

Kuigi registreeritud korruptsioonikuritegude arv kasvas, on kuritegudega seotud kriminaalasjade arv hoopis vähenenud.

²⁸ Nt registreeritakse pistist juriidilise isiku puhul nelja kuriteona: 1) pistise andmine; 2) pistise võtmine; 3) pistise andmine juriidilise isiku poolt; 4) pistise võtmine juriidilise isiku poolt.

Joonis 62. Korruptsiooniohtlikud valdkonnad

Unikaalseid kuritegusid registreeriti kõige enam õiguskaitse valdkonnas, samal ajal kui kõige enam juhtumeid registreeriti 2014. aastal erasektoris.

dega samade isikute vahel. Seega on küll kuritegude arv võrreldes 2013. aastaga kasvanud, kuid nendega seotud kriminaalasjade arv vähenenud. 2012. aastal oli registreeritud korruptsioonikuritegudega seotud kriminaalasjade arv 103, 2013. aastal 96 ning 2014. aastal 88.

Möödunud aastat jääb ilmetama üks mahukas erasektori korruptsiooni juhtum, kus rahvusvahelise ettevõtte kinnisvaraga tegelev töötaja võttis korduvalt pistist (163 registreeritud kuritegu), juhtumiga on seotud ka kaheksa füüsilist isikut ja juriidilised isikud, kes pistist maksid. Kuritegude suur arv on muu hulgas seotud statistika eripäraga, sest näiteks juhul, kui pistise võtja tegeleb ühtlasi äriühingu huvides, registreeritakse kuritegu topelt. Kui ka pistise andja tegutseb äriühingu huvides, on ühe pistise andmise-võtmise juhtumiga seotud juba neli kuriteoepisoodi.

Teine, küll vähem mahukam juhtum, on seotud sõiduki tehnöülevaatuses, kus jäeti sõiduki kontrollimine tegemata või pandi tehniliselt mittekorras oleva sõiduki registreerimistunnistusele ülevaatuses läbimise märged (52 registreeritud kuritegu).

Õiguskaitse valdkonnas registreeriti 23 juhtumit, kuid sealhulgas on kaksteist juhtumit, mis on seotud eraisikutega, mitte õiguskaitsevaldkonnas töötavate isikutega. Need isikud pakkusid politseiametnikule altkäemaksu või olid õiguskaitseasutuse eraõigusliku lepingupartneri esindajad.

Riigi ja selle hallatavate asutuste tasandil registreeriti 101 juhtumit (neist viis riigile kuuluvas äriühingus või sihtasutuses, samuti on siia arvestatud juhtumid, kus kuritegu on seotud isikuga, kes täidab riigi pandud ülesandeid, nt sõiduki tehnilise ülevaatuses läbiviija), omavalitsuste ja nende hallatavate asutuste tasandil 34 juhtumit ning erasektoris 163 juhtumit.

Korruptsioonikuritegusid registreeriti 2014. aastal enim Põhja piirkonnas, millele järgnevad suure erinevusega Ida ja Lõuna piirkond. Võrdlusena, 2013. aastal registreeriti Lääne piirkonnas märksa rohkem korruptsiooniga seotud kuritegusid, kuid selle põhjuseks oli üks liikluseksamitega seotud altkäemaksujuhtum.

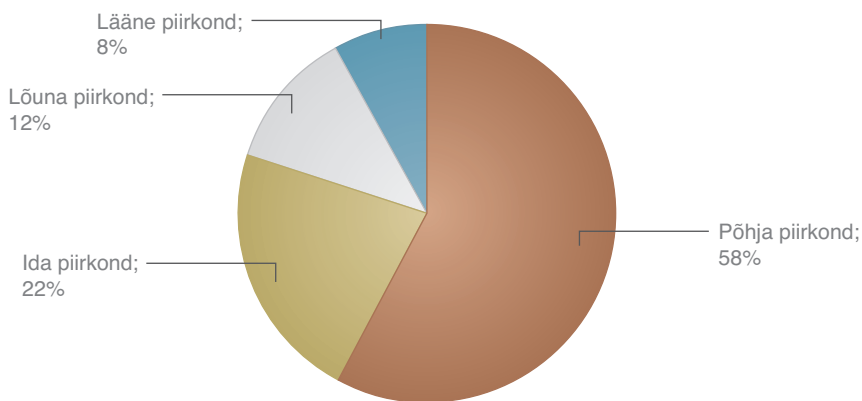
2014. aasta Ida piirkonna registreeritud kuritegude osakaalu mõjutab oluliselt üks sõidukite tehnõulevaatusega seotud juhtum, kus registreeriti 52 eri kuriteoepisoodi.

Põhja piirkonna suur osakaal on selgitatav suurema elanike arvu ning majandustegevuse osakaaluga selles piirkonnas. Samuti suurendab 2014. aastal Põhja piirkonna osakaalu eelnimetatud erasektori korruptsiooni juhtum 163 kuriteoepisoodiga.

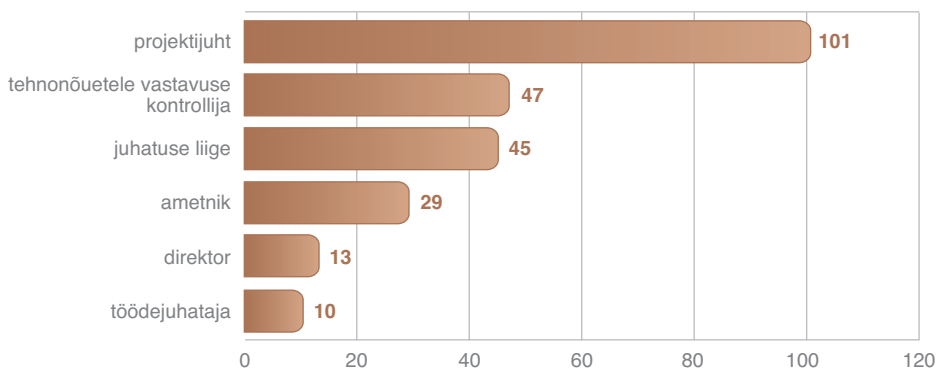
Kuigi kõrval toodud joonise järgi on kõige korruptsiooniohtlikum ametikoht projektijuht, millele järgneb tehnõuetele vastavuse kontrollija, siis tuleb arvestada, et need teod on toime pannud samad isikud.

Küll aga saab öelda, et korruptsioonile vastuvõtlikumad on juhtival positsioonil töötavad inimesed, 2014. aastal oli kuriteo toimepanijate seas äriühingu juhatuse liige (45 kuritegu), direktor (13 kuritegu), töödejuhataja (10 kuritegu).

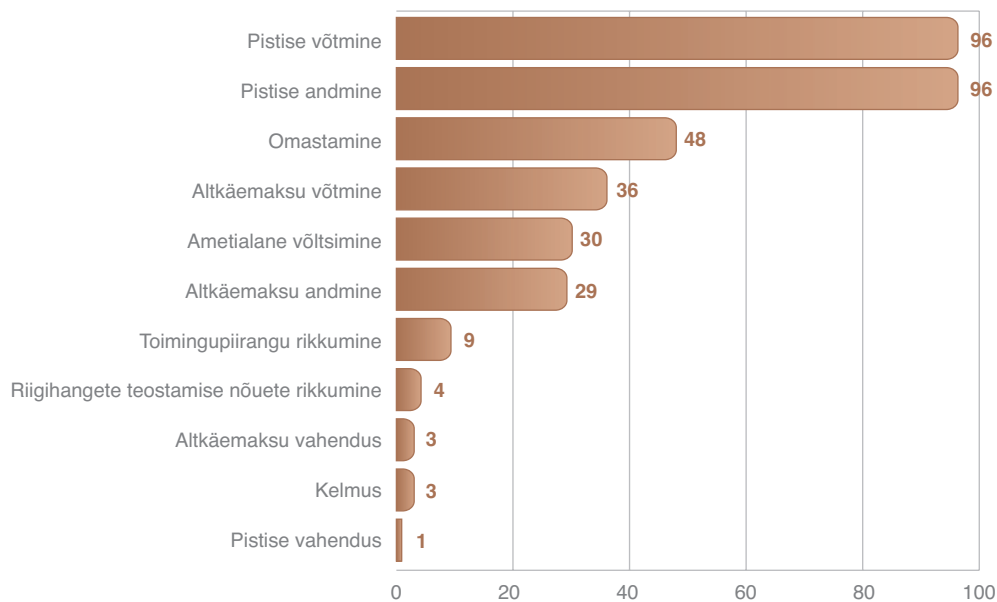
Joonis 63. Korruptsioonikuritegude piirkondlik jaotus

Joonis 64. Korruptsiooniohtlikud ametikohad

Joonis 65. Korruptsioonikuritegude liigid

Kõige enam mõjutas korruptsioonikuritegude arvu pistise andmine (96,27%), millele järgneb kohe pistise võtmine (94,26%). Omastamist ametiisiku poolt registreeriti 2014. aastal 29 korral (8% juhtumitest), enamikul juhtudel kasutas ametnik asutuse vara või eelarvelisi vahendeid enda kasuks, ühel omastas omavalitsuse sotsiaaltöötaja vallakodaniku pensioni.